

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

1. Non accusabunt infames simoniam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

non simulent. Ceteri vero clerici, qui eorum a deinde gradum vel ordinem sequuntur, si ad testimonium dicendum petitis fuerint, prout leges precipiunt, audiantur: ut salva tamen sit litigatoribus falsi actio, si forte Presbyteri, qui suo b nomine superiorum testimonium dicere citra aliquam corporalem injuriam sunt precepti, hoc ipso, quod nihil metuunt, vera suppresserint. Multo magis enim poena digni sunt, quibus quam plurimum honoris per nostram justitiam delatum est, si occulte c inveniantur in crimine. ¶ Item constituitio tertia, coll. nona. d ¶ Presbyteri, seu Diaconi, si falsum testimonium dixerint, si quidem in re pecuniaria, divini ministerio duntaxat per tres annos separati, monasterio tradantur: si in criminali, clericatus honore nudati, legitimis poenis subjiciantur. Ceteri vero clerici communi i jure ab officio ecclesiastico pulsati sine delictu causa legitime coercantur.

¶ Communi ista omnia verba, communi jure ab officio ecclesiastico pulsati, absque a manuscriptis, sunt tamen in translatione, qua habetur in Codice. Nec vero Gratianus ipsa omnia verba aut veteri interpretationi, aut Iuliani, aut Irenaei retulit. Quare opera pretium fuerit novellam ipsam graecam, & vulgatas interpretationes consulere: existant enim aliqua varietate non contemptenda.

C. IV. ¶ Ad sancta communionis ministerium non accedat, qui crimen illatum non probat.

Item Gregorius I. in libro de Episcopo lib. 3. epist. 24.

Epiphanium i Presbyterum quorundam sacerdotum f literis criminaliter accusatum, cujus nos, ut valuimus, discutientes causam, nihilque in eo obsectorum reperientes, ut ad locum suum revertetur, absolvimus. Crimini ergo ejus auctores te volumus perferatari: & nisi qui easdem transmisit epistolas, paratus fuerit hoc, quod obsecro, canonicis, atque distictissimis probationibus edocere, nullatenus ad sanctae ministerium g communionis accedat.

¶ Epiphanium] In epistola haec anteceditur. Praeterea notitiatorem praesentium Epiphanium Presbyterum quorundam, &c.

C. V. ¶ Qua poena delator sit feriendus.

Item ex decreto Hadriani Papae, h cap. 49.

Delatori f autem lingua capuletur, aut convicto caput amputetur. ¶ Delatores autem sunt, qui invidia produnt alios.

Habetur inter capitula Hadriani, c. 4. Allatum, quantum conjectetur, ex legibus secularibus. Nam in Codice Theod. libro 10. tit. 10. l. 2. fere idem, in libro autem 7. cap. 360. profus idem habetur.

C. VI. ¶ De eodem. PALEA.

[Item ex concilio a Eliberitano.]

Delator i si quis extiterit fidelis, & per delationem ejus aliquis fuerit proscriptus, vel interfectus, placuit non i nisi in fine accipere communionem. Si levior causa fuerit, infra quinquennium accipere poterit communionem. Si catechumenus fuerit, post quinquennii tempora admittatur ad baptismum.

¶ Non nisi] In concilio ipso, & capitularibus legitur, nec in fine: quod in multis ejusdem concilii decretis reperitur. Quomodo autem hic, & apud Burchardum, & Irenaeum legitur, convenit canonis 13. Niceni concilii, in quo sic statutum est. De his, qui ad exitum veniunt, etiam nunc lex antiqua, regularisque servabitur, ita, ut si quis egreditur de corpore, ultimo & necessario viatico minime privetur. Hanc controversiam copiose explicat Innoc. I. epist. 3. c. 2. Exuperio Episcopo Tolosano.

a aliter eum. b aliter sub. c aliter si in occulto invenitur crimen. d Cod. eod. tit. Anabaptica seq. Presbyteri. Novella 123. f. reverendissimi. e aliter mysterium. f Sardonium. g aliter mysterium. h In capit. Hadriani. cap. 49. i Capit. l. 7. c. 360. Anst. l. 3. c. 111. k Capit. l. 6. c. 274. l Burchard. l. 6. c. 27. Ivo p. 10. c. 156.

C. VII. ¶ Qui innocens falso crimine maculatus, sacerdotis arbitrio poena duntaxat pergetur.

Item ex octava synodo. a

Si quis falsum dixerit, vel personam innocentem crimine maculaverit, juxta sacerdotis arbitrium duntaxat poenitentia expurgetur.

¶ Capiti huic in vulgatis erat propositum nomen polea, quod sublatum est auctoritate omnium veterum exemplarum, quos collata sunt. Extat autem in regula monachorum B. cap. 17.

C. VIII. ¶ A communione coeareatur vel secularis, vel laicus, qui ecclesiam, vel clericum per calumniam fatigaverit.

Item ex concilio Agathensi, c. 32.

Si quis vero secularium per calumniam ecclesiam, aut clericum & fatigare tentaverit, & convictus fuerit ab ecclesia liminibus, & a catholicorum communione nisi digne poeniterit, coeareatur. d

CAUSA VI.

Fornicatores, & infamia notati, quibus in provincia Episcoporum de simonia accusati, & a rebus alterius provinciae Archiepiscopi, & Episcopi petiti: tandem in probatione deficiant, an cogatur ad sua innocentia assertionem.

- 1. He primum queritur, an crimine irretiti, vel infamia notati ad hujusmodi & accusationem sint admittendi.
- 2. Secundo, si Episcopus in eos accusationem portare voluerit, an simpliciter assertioni suae sit fides habenda.
- 3. Tertio, si liceat sibi expetere iudicium Archiepiscopi alterius provinciae.
- 4. Quarto, cujus iudicium sibi sit expetendum, si circa suam provinciam Episcopi sua provincia deficiant, ut quae.
- 5. Quinto, si in probatione deficiat accusator, an reus sit cogendus ad probationem suae innocentiae.

QUESTIO I.

Quod autem crimine irretiti alio accusari non possint, Anacleus Papa testatur, epistola secunda, Episcopi talia dicens.

C. I. ¶ A criminosis sacerdos accusari non permittitur.

Si sacerdos sine crimine eligi praecipitur, nullatenus ab hominibus criminibus irretitis accusari aut calumniari permittitur, nec ab aliis, quam ab iis, qui sine crimine sunt, & juxta electionem sacerdos ordinari solent, & tales per omnia inveniuntur, quales sacerdos eligi jubentur.

¶ Juxta electionem] Sic in omnibus collatis monachorum, & presbiterorum, praeterquam in uno, in quo est, iuxta electionem in vulgato erat, juxta electionem canonicam. In epistola autem ipsa sic legitur, & juxta electionem, si necessitas fuerit, aut ipsi volendo Domino servire elegerint, faciebanturque sine crimine fieri, & ordinari possunt, & tales per omnia fuerint, quales eligi sacerdotes jubentur.

C. II. ¶ Infames, & qui culpa exegentibus ad sacerdotium provehi non possunt, sacerdoti non accusantur.

Item Hadrianus Papa in capitulis, c. 27.

Omnes f vero infames esse dicimus, quos leges sacculi infames appellant, & omnes, qui culpa

a In regula Isidori c. 17. b Anst. l. 3. c. 111. Burchard. l. 6. c. 274. c. 362. & p. 10. c. d. e. clericum. g. d. alarum. e. d. hujus. f Polyd. l. 1. tit. 1.

exigentibus ad sacerdotium non possunt provehi. Indignum est enim, ut illi eos accusent, qui esse non possunt, quod ipsi sunt: quoniam sicut majores a minoribus non judicantur, ita nec criminari possunt.

C. III. *¶ Infames sunt qui regnum Dei consequi non valent.*

Item Fabianus Papa epist. 2. Episcopis orientabilibus.

Illi, qui illa peccata perpetrant, de quibus Apostolus ait [Quoniam, qui talia agunt, regnum Dei non consequentur] valde cavendi sunt, & ad emendationem, si voluntarie noluerint, compellendi: quia infamie maculis sunt aspersi, & in barathrum delabuntur, nisi eis sacerdotali auctoritate subventum fuerit. ¶ Similiter & illi, de quibus ipse ait b, [Cum hujusmodi hominibus nec cibum sumere.] quia infamia sunt notati, antequam sacerdotali auctoritate sanentur, & in gremio sanctæ matris ecclesiæ redintegrantur: quia, qui extra nos sunt, nobiscum communicare non possunt.

C. IV. *¶ Ante satisfactionem excommunicati ad accusationem non admittantur.*

Item Fabianus, epist. 1.

Omnes & illi sunt ab accusatione repellendi, quos Apostolus commemorat, dicens d. [Cum eis nec cibum sumere.] & ante satisfactionem ecclesiæ non sunt suscipiendi.

C. V. *¶ Sacerdotes non nisi a coequalibus accusari debent.*

Item Clemens Papa Jacobo Hierosolymorum x.

Episcopo, epist. 1.

Beatus & Petrus in homicidas, & adulteros, & cunctos criminalibus nexibus alligatos; & qui eis coequalis non erant, ab Episcopo sum f. vexatione, & accusatione, dicente g. Domino, prohibebat, & non nisi coequalibus aliquid eis inferri debere docebat. & paulo post. ¶ Infames erant omnes, & quos Primates, & leges sæculi non suscipiunt, sed & laicos ab eorum accusatione, & vexatione semper repelli debere rogabat, & cunctos illis subditos esse præcipiebat: cunctorum sacerdotum vitam superiorem, sanctiorisque, ac discretam a sæcularibus, & laicis hominibus esse, & spirituales quoque, atque sacerdotes super carnales, ac laicos semper constituendos docebat, quoniam pro minimo nobis esse debet, ut a talibus arguamur, & judicemur, vel ab humano die. Majores h. vero a minoribus nec accusari, nec iudicari ullatenus posse dicitur: quoniam non solum hoc divinas, sed & leges sæculi inhiere docebat.

¶ Hierosolymorum] Antea erat metropolitano. Emendatur et ex perisij manuscriptis codicibus: Nihil & Clemens in epistola sic ipsum Jacobum vocat.

C. VI. *¶ Qui criminis fuerit, sacerdos accusari non potest.*

Item Hadrianus Papa in capitulo, c. 68.

Qui enim intendit, agnoscendum est, si ipse ante non sit criminis: quia periculosa est, & admitti non debet rei adversus quemcunque professio. & infra. 272. ¶ Testes autem tunc aliqui sunt infamia, uxores, & filios habentes, & Christum omnino prædicantes.

Non solent autem criminis, sed etiam quilibet alii ab accusatione Episcoporum repelluntur.

C. VII. *¶ Deo non placet, qui servos suos accusat.*

Unde Anacleus Papa, epist. 1. ait.

Somnia in hoc sæculo vindicata essent, locum divina judicia non haberent. Supervacuis enim ad beneficia laborat impendit, qui solent tetra facibus ad-

a Gal. b 1. Cor. c Anf. 13. c. 1. d 1. Cor. e Ioan. Anf. 16. f canon. orig. g docene. orig. h 1. Cor. 4. i Anf. 43. c. 61. sig. 3. q. 1. negand.

juvare. Ideo si aliquis putat se Deo in hoc placere, quod servos suos accusat, & ut meliores fiant, dicit se hoc agere, in vanum laborat, & plus invidia stimulis agitur, quam charitatis: quoniam gratiæ plenitudo adjectione non indiget, nec ulla requirit commendationis augmenta.

C. VIII. *¶ Populus sacerdos arguere, vel increpare non valet.*

Item Telephorus a epistola unica, c. 3.

Sacerdotes b qui proprio ore corpus Domini conficiunt, ab omnibus sunt audiendi, atque timendi, non dilacerandi, aut detrahendi: quia a quibus se Domini populus benedici, salvari & instrui cupit, nullatenus debet eos arguere, nec vulgus in eorum accusatione suscipi. Populus enim ab eis docendus est, & corrigendus; non ipsi ab eo, quia non est discipulus super magistrum. & infra. ¶ Deit ergo accusat ordinationem, qui eos, qui ab eo constituntur sacerdotes, accusat, vel damnari cupit. Idem infra. ¶ Hi, qui i non sunt idonei, non suscipiantur ad accusationem: omnes, qui adversus Patres armantur, infames esse censemus. Patres enim omnes venerandi sunt, non respuendi, aut insidiandi.

¶ Hi qui] In aliquot veteris codicibus est caput distinctum a superiore.

C. IX. *¶ De eodem.*

Item Pius Papa e epist. 1.

Oves s pastorem suum non reprehendant; plebs Episcopum non accuset, nec vulgus eum arguat: quoniam non g est discipulus super magistrum, neque servus supra Dominum. Episcopi autem a Deo sunt iudicandi, qui eos sibi oculos elegit. Nam a subditis, aut prævæ vita hominibus non sunt arguendi, vel accusandi, aut laceraudi. & infra. ¶ Nemo bonum faciens, alteri verbo, aut facto nocere vult: quanto minus in suspicionem debet venire fidelis homo, ut dicat, aut faciat ea, quæ pati non vult? quia omnis suspicio potius repellenda est, quam approbanda, vel respicienda.

Ipsa autem de reddito, licet ex vitio detrahentium, tamen iusto Dei iudicio non nunquam adversus bonos excitatur; ut quos veterum præsumptio, vel aliorum favor in alium excutierat; denotatio hominum.

C. X. *¶ Ne qui de se præsumat, lingua malorum ex Dei præcepto contra eum excitentur.*

Unde Ambrosius ad e. 22. Lucæ.

Rubrica hæc non valde conveni subiecto capiti; & sic est interpretanda; nam simili locutione utitur David, 2. Regum 16. loquens de Semei.

Imitare Petrum tertio alibi b dicentem [Domine tu scis, quia diligo te.] Etenim, quia tertio negaverat, tertio confitetur: sed negavit in nocte, confitetur in die. Hæc autem ideo dicta sunt, ut sciatis, neminem iactare se debere. Nam si Petrus lapsus est, quia dixit i. [Et si alii scandalizati fuerint in te, sed non ego,] quis alius iure de se præsumat? Denique & David, quia dixerat & [Ego dixi in mea abundantia, non movebor in æternum,] eam sibi iactantiam obfuisse profiteretur, dicens: [Avertisti faciem tuam a me, & factus sum conturbatus.]

C. XI. *¶ Ut boni salubriter invidiantur, lingue malorum contra eos insistant.*

Item Gregorius lib. 9. epist. 39. ad Theostifanum patriciam.

Sunt plurimi qui vitam bonorum amplius, quam debent, laudant; & ne quæ clarior de laude iurepat;

a Et Iulius in decret. cap. 10. b Anf. 13. c. 12. Ivo p. 6. c. 31. c. d. Math. 10. d. Ivo p. 6. c. 35. e. Ep. Cornelii p. 2. f. Poly. lib. 3. tit. 1. Ivo p. 5. c. 24. Pami. lib. 1. c. 36. g. Luc. 6. h. Ioan. 21. i. Marc. 14. k. Pfal. 20.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

permitti omnipotens Deus malos in obsecrationem & objugationem prorumpere, ut si qua culpa ab ore laudantium in corde nascitur, ab ore vituperantium iudicetur. Hinc est ergo, quod doctor gentium se in predicatione currere testatur, per infamiam, & bonam famam, qui etiam dicit a, [Vt seductores, & veraces.]

Verum b hac auctoritate prohibentur spirituales a carnalibus accusari, non carnales a spiritualibus. Quod ex verbis eiusdem datur intelligi, quibus in eodem capitulo i sub iunxit & dicens. [Capite c languescere, facilius reliqua corporis membra inficiuntur.] sicut scriptum d est. [Omne caput languidum, & imo, cor marrem; a planta pedis usque ad verticem non est in eo sanum.] Quapropter manifestum est, diabolium (qui sicut Leo d. rugiens circumquirit quem possit devorare) cordibus plebium succedere, ut doleribus, atque pastoribus suis detrahatur irrogent, vel eos accusent, ut plebes languescere (non tenentibus pastoribus suam curam) lasciviant, atque in ima ruant, ut saltem se periclitari possint. Multum vero distat damna morum a damnis rerum temporalium, cum isti extra nos sint, illa vero in nobis. [E infra f.] Pejus 2. malum fore non existimo, quam Christianos suos irridere sacerdotibus.

1 ¶ Capitulo] Que subiungit Gratianus, capite languescere. &c. sicut in epist. 3. Anacleti & apud Isidorum de summo bono, lib. 3. c. 38.
2 ¶ Pejus] Sunt in prima epist. Alexandri I.

C. XII. ¶ Deo recte famulantes persequi non licet.

Hinc etiam Felix II. ait Episcopus in Alexandria synodo congregatus.

Quescite (inquit sancta & magna Nicæna synodus,) & nolite persequi eos, qui recte & Deo famulantur, & sincera voluntate superni b Dei mandata custodiunt, & nostris legibus objugantur; quia nec decet, nec ordo patitur, ut iniqui & carnales spirituales persequantur.

C. XIII. ¶ Subditi prelatos suos accusare non debent.

Item Anterus i Papa episcopus unicus.

EX i merito plebis nonnunquam Episcopi depravantur, quatenus proclivius cadant, qui sequuntur. Capite languescere cetera corporis membra inficiuntur. Deteriores k sunt, qui vitam, moresque bonorum corrumpunt, his, qui substantias aliorum, prædiazque diripiunt. Caveat unusquisque, ne aut linguam, aut aures habeat puerientes, id est, ne aut ipse aliis detrahat, aut alios audiat detrahentes. [Sedens (inquit l) adversus fratrem tuum loquebaris detrahendo: Et adversus filium matris tuæ ponebas scandalum, &c.] Parcant singuli detractionis linguas, custodiantque sermones suos, & sciant, quia cuncta, quæ de aliis loquuntur, sua sententia iudicabuntur. Nemo invito auditori libenter refert. Officii singulorum sit, dilectissimi, non solum oculos castos servare, sed & linguam, nec quid in cuiusquam domo agatur, alia domus pereos m unquam noverit. Habeant omnes simplicitatem columba, nec cuiquam machinentur dolos, & serpentis astutiam, ne aliorum supplantentur insidiis.

1 ¶ Anterus] Sic restitutum est ex plexig, vetustis. Nam antea erat, Gregorius. Confessum autem caput hoc est magna ex parte ex Anacleti sententia in epist. 3.

a 2. Corinth. 6. b Eusebius in epistola ad Gallia, Episcopus. c Infra eadem cap. ex merito. d Esai. 1. e 1. Petr. 5. f paulo aliter in originali impressa. g. al. Des persille ministrant. h. al. superna. i Anacletus epist. 3. Isidorus lib. 3. de summo bono, c. 38. supra ead. sunt plurimi. k Infra eadem, deteriores. & 9. quest. 3. facta. l. Psal. 49. Hieronymus ad Nepotianum simile. m vs.] orag.

C. XIV. ¶ Sapiens nocere non cogit.

Item Lucius Papa a epist. unicus, Episcopus Gallie & Hispania scribens.

Sapiens non est omnis qui nocet.

C. XV. ¶ Raptoribus deteriores sunt Episcoporum detractores.

Item Anacletus Papa, epist. 3.
Deteriores b sunt, qui doctorum vitam, moresque diripiunt, his, qui substantias aliorum, prædiazque diripiunt. Ipsi enim ea, quæ extra nos licet nostra sint, ferunt: nostri autem detractores, & morum corrumpentes nostrorum, sive qui adversus nos arguantur, pro nos ipse diripiunt i, & ideo iuste infames sunt, detractione ab ecclesie extortes sunt. Pro meritis ergo piaz saxe pastores depravantur ecclesie, ut proclivius cadant, qui sequuntur.

1 ¶ Diripiunt] Antea legebatur, quos ipsos detrahere. Et addatur est ex Isidoro libro 3. de summo bono, cap. 38. ubi verba, quantum carnis potest, referent, & optime conueniunt qua accedunt. Verum in dubio antiqui exemplarum Anacleti, altero Vaticana, altero Florentina bibliotheca habent, non nos, sed proptie ipse accipiunt.

C. XVI. ¶ De eodem.

Item Alexander Papa, epist. 3.

Symma e iniquitas est; fratres detrahentes, & homicida est: omnis qui detrahit fratri suo, homicida est: omnis homicida non habet partem in regno Dei.]

Patet ergo, ut prænissimum est, quod carnales proclivius in depravatione spiritualium, non spirituales ab accusatione capiuntur.

2 pars. Cum itaq, criminosis & infames ab accusantibus prohibeantur, videndum est, quos canonum sacra auctoritas meos appelles.

C. XVII. ¶ Qua persona infames habeantur.

De his Stephanus e. Romani ecclesie Episcopus scribit Hilario, epist. 1. cap. 1. dicens.

INfames f esse eas personas dicimus, quæ pro culpa notantur infamia, id est, omnes, qui Christianæ legis normam abijciunt, & statuta ecclesiastica contemnant; similiter fures, sacrilegos, & omnes capitibus criminibus irretitos; sepulchrorum quoque violatores, & Apostolorum, atque successorum eorum, & liquorumque Patrum statuta libenter violantes. Adhuc omnes, qui adversus Patres arguantur, qui in omnibus infamia notantur: similiter & incestuosos, perjurios, perjuros, raptos, malitiosos, veneficos, adulteros, de bellis publicis g fugientes, & qui indigna sibi penam loca tenere, aut facultates ecclesie abstrahant, & qui fratres calumniantur, aut accusant, & non possunt, vel qui contra innocentes Principum animas iracundiam provocant, & omnes anathematizatos, & pro suis sceleribus ab ecclesia pulsos, & omnes, qui ecclesiasticæ, vel sæculi leges infames pronunciant. His mirum b omnes, nec servante legitimam libertatem, nec penitentes, nec bigami, nec illi, qui curia delectantur, vel non sunt integri corpore, aut sanam non habent mentem vel intellectum, aut inobedientes doctorum decretis existunt, aut furiosi manifestantur, &

a Et Cornelius Papa epist. 2. Ivo part. 3. c. 104. b. f. p. 104. c. 104. ex merito. Buch. l. 1. c. 125. Deinde dicit p. 3. Ivo part. 3. c. 104. c. 111. c. Anselm. lib. 6. cap. 137. d. 1. h. an. 3. e. 2. p. 104. cap. 7. sup. f. Polyc. lib. 3. tit. 1. Deinde dicit p. 3. Anselm. l. 1. c. 173. Ivo p. 5. c. 291. Pam. l. 4. c. 166. g. huiusmodi aliter in originali.

omnes, inquam, nec ad sacros gradus debent provehi, nec illi, nec liberi, neque suscepi, nec ream fidem, vel dignam conversationem non habentes, summos sacerdotibus possunt acculare r.

¶ Accusare] In vulgaris codicibus sequatur, nec ad accusationem, seu ad testimonium nullatenus juste possunt recipi. quia sunt expuncta, quoniam ab sunt a manu scriptu, (uno excepto) & originali, & Burcardo, & Ivone. In Pannormia tamen hac postrema pars post verbum manifestantur, sic habet; Hi omnes nisi quam nec ad sacros gradus debent provehi, nec ad accusationem, seu ad testimonium ullatenus juste possunt recipi.

C. XVIII. ¶ Infamis efficitur, qui sciens peccare presumpserit. Item Fabianus Papa.

¶ Quicunque a sciens peccaverit, quadraginta dies per pane & aqua, & septem sequentes annos peniteat, & nunquam sit sine penitentia, & nunquam in testimonium recipiatur, communionem tamen post hac percipiat.

C. XIX. ¶ Accusatores b, & personas, quas leges sacri non admittunt, ecclesiasticas quoque repellunt. Item Eusebius Papa, episcopus ad Episcopos Gallicia.

¶ Nos & sequentes Patrum vestigia pro salvatione servorum Dei, quoscunq; ad accusationem personas leges publicas non admittunt, his impugnandi aliterum & nos licentiam submovemus: & nullas accusationes a iudicibus audiantur ecclesiasticis, qua legibus sacri prohibentur.

Sed hec infames ab accusatione Episcoporum prohibeantur, non tamen isti ab huiusmodi accusatione prohibendi sunt. Hæretici namque accusari infamibus non prohibetur, ut supra patuit, in ea causa, ubi de accusatione minorum adversus majores disputatum est.

C. XX. Item.

¶ Un magis scientia & moribus a minoribus accusari prohibeantur, non aequalibus, vel minoribus a majoribus, ab huius ergo accusatione non sunt hi prohibendi, cum hæreticus catholicus minor sit.

¶ Caput hoc in plerisque vetustis exemplaribus conjunctionem est separari. Quare coniecit licet hoc esse verba Gratiani.

¶ Ab huius ergo] Locus hic emendatus est ex manus scriptis. In impressis legebatur, ab accusatione huiusmodi sunt prohibendi: ex qua lectio vix apta sententia elici poterit.

C. XXI. ¶ Duluunt est, an sciens avarus, an nesciens hæreticus gravius peccet.

Sed hoc an generaliter accipiendum sit, Augustinus non. & deservit, lib. 4. de baptismo contra Donatistas, c. 5. dicens.

¶ Vero ergo, quis peccet gravius, an qui nesciens in hæresim incurrit, an qui sciens ab avaritia, id est, ab idololatria non recesserit? Secundum quidem illam regulam, qua peccata scientium peccatis ignorantium proponuntur, avarus cum scientia vincit in scelere. Sed ne forte hoc fiat, facit in hæresi sceleris ipsius magnitudo, quod facit in avaritia scientis admissio, ut hæreticus nesciens avaro scienti coarquetur. Item cap. 20. ejusdem

a Polye. lib. 6. tit. 11. Burd. lib. 12. cap. 8. Ivo part. 12. cap. 65. b ab Accusatione. c 3. quæst. 5. de accusationibus. 4. idcirco. d. c. 13. cap. 21. d. ab huius. e. ad eadem. 2. q. 7. per totum. f. ad Augustinus deservit.

libri. Vtrum autem catholicum pessimis moribus alicui hæretico, in cuius vita, præter id, quod hæreticus est, non inveniuntur homines, quod reprehendant, præponere debeamus, non audeo præcipitare sententiam.

¶ 4. pars. Verum hoc Augustini, & illud de infamium accusatione, de his intelligendum est, quos constat esse hæreticos, non de his, qui se negant in hæresim lapsos. Hic etiam in omnibus religionibus apparet, dum si negat hæretici communi, aliquando macula infectum, infame, atque alios huiusmodi a sua accusatione ipse repellit. ¶ Hæc licet ratione mihi videatur, ex exemplo tamen lesa maiestatis vana intelligitur: ad cuius accusationem dum focus inite factum admittitur, non quaritur, an cogit. & contra animam Principis sit maiestatem ledere, sed an aliquis debet eum trahaverit.

C. XXII.

Unde Imp. Arcadius & Honorius AA. in novo libro Codicis, tit. ad legem Iuliam maiestatis lib. 5. scripsisse leguntur.

¶ Siquis a cum militibus vel privatis, vel barbaris etiam, scelestam inierit factionem, ut factionis ipsius susceperit sacramentum, vel dederit, de necetiam virorem illustrium, qui consiliis, & consistorio nostro interfuit, senatorum etiam (nam & ipsi pars corporis nostri sunt) vel cujuslibet postremo, qui nobis militat, cogitaverit, (eadem enim severitate voluntatem scelestis, qua effectum puniri iura voluerant,) ipse quidem, utpote maiestatis reus, gladio feriatur, bonis ejus omnibus fisco nostro addictis. Filii vero ejus, quibus vitam Imperiali specialiter lenitate concedimus (paterno enim debent perire supplicio, in quibus paterni, hoc est, hæreditarii criminis exempla metuantur b) a materna, vel avita, omnium etiam proximorum hæreditate ac successione habeantur aliqui, testamentis extraneorum nihil capiant, sint perpetuo egestes & pauperes, infamia eos paterna semper cometur, ad nullos unquam honores, nulla sacramenta perveniant, sint postremo tales, ut his perpetua egestate sordentibus, sit & mors solatium, & vita supplicium. Denique jubemus etiam eos notabiles esse sine venia, qui pro talibus unquam apud nos intervenirentaverint. ¶ Sane, si quis ex his in exordio inite factionis, studio veræ laudis accensus, iniam prodiderit factionem, premio & honore a nobis donabitur. Ipse vero, qui usus fuerit factione, si vel sero, tamen incognita adhuc consilio arcanæ patefecerit, absolutione tantum, ac venia dignus habebitur.

¶ Hoc & sequens caput in vetustis exemplaribus sunt conjuncta antecedenti, quare nec rubricas habent.

¶ Tertio simonia accusatio ad instar publici criminis lesa maiestati procedere debet, sicut Leo Imperator in lib. 1. Codicis de de re vassa legitur, tit. de Episcopis & cler. l. si quinquam. Quod de accusatione, non de pena intelligi oportet.

C. XXIII.

Unde Imp. Valentinianus, Valens, & Gratianus AAA. lib. 9. Cod. tit. c. ad l. Iul. maiestatis l. nullus.

¶ Nullus omnino, cui inconstitit ac nescientibus nobis fiduciarum tormenta inferuntur, militiæ, vel generis, aut dignitatis uti defensione prohibeatur: excepta tantum maiestatis causa, in qua sola omnibus & qua conditio est.

Sed cum omnes illi assumantur in hac accusatione simonia, qui possunt accusare de crimine maiestatis, constat, quod sicut illi non dicitur de crimine maiestatis, sed an reus commiserit illud, sic & hic non negatur hæresis, sed impetitur accusatio, an commiserit hæresim.

a Quisquis, orig. & est initium legi. b ad metuentur. c ad si vera. d Tit. 3. 29. e. Tr. 2. l. 4.

